

02-31-32-140

הנחיות משפטיות

על המעמד החוקי הנובע מאי-ההתייצבות ועל דרכי ההתמודדות

ייתכן שהמעטפה עם הסמל הירוק כבר נחתה אצלך בבית, ואולי אתה מאלו שעדיין ממתינים בחשש לבאות. כך או כך, אם הגעת לגיל שש עשרה ומחצה (בו מתחילים להישלח צווי הגיוס), רגע האמת בו תצטרך להכריע את עתידיך קרוב מתמיד.

לכאורה, עומדות מולך שתי אפשרויות כיצד לנהוג. רק לכאורה, מכיון שגדולי התורה שליט"א כבר פסקו באיזו מהן יש לבחור, אך בחוברת זו נרצה לבחון וללבן יחד את הנתונים מתחילה. יתרונות, חסרונות, סיכוי לעומת סיכון; כי בסופו של יום - אתה הוא זה שעומד מול רשויות הצבא. וכשיש הבנה, יש גם את הכח לבחור נכון.

אז איך זה עובד?

תהליך החיול אינו קורה ביום אחד, מדובר בתהליך שנמשך כמה חודשים. אם כי כיום, עושה הצבא מאמצים לקצר את תהליך החיול עד לארבעים וחמישה ימים בלבד. במהלך התקופה הזו, נשלחים אל הבחור המועמד לגיוס צווים שונים, בהם הוא נקרא להתייצב לבדיקות שונות, עד לתאריך החיול הסופי.

בין אם כבר קיבלת צו ראשון ובין אם אתה עתיד לקבל, הינך ניצב כעת בצומת דרכים. כבחור חרדי שרוצה להישאר כזה ומבין שהצבא הוא המקום האחרון שמתאים - תרצה לבדוק באיזה אופן תוכל לברוח מסכנת הגיוס ל"כור ההיתוך הישראלי".

ראשית לכל, נתחיל מהנתון הבסיסי, שאותו אתה חייב לדעת: **הסדר הדיחוי שהצליחו גדולי ישראל זיע"א להסדיר עבור בני הישיבות על פי סעיף הפטור למי שתורתו אומנותו, לא קיים עוד.**

במילים אחרות: כיום **אין אפשרות חוקית לקבל פטור מהצבא על בסיס הסדר "תורתו אומנותו".**

"אז מה?" אתה שואל את עצמך בחשש. "זה אומר שאם אני לא מתגייס כדרישת הצבא אני הופך למשתמט על פי חוק?"

אכן. אך חשוב להבין שלמרות שמעמד "משתמט" אינו קל, ועלול להביא לסיטואציות בלתי נעימות. עדיין לא הגעת ל"סוף העולם", ואף אחד לא יבוא מחר לתלות אותך בכיכר בעיר... בהמשך נפרט מה ההשלכות של מעמד זה, דבר אחד ברור לשהות בבית כלא רוחני למשך שלוש שנים זה הרבה יותר גרוע.

חשוב להבין גם שבית הכלא הצבאי אינו "מרתפי עינויים של האינקוויזיציה" ובמידה מסויימת התנאים שם הרבה יותר טובים מהכלא האזרחי. אין שם חקירות ואף אחד לא ירביץ לך, מדובר בסה"כ בשהות לתקופה מסויימת במקום מגביל (בעז"ה בהמשך תצא חוברת נפרדת של הנחיות לשעת מעצר שבו פורטו תנאי הכליאה ואיך לעבור את הכלא בצורה הטובה ביותר האפשרית)

אך מובן שבאופן טבעי, בוודאי תרצה "למשוך את הזמן" כמה שיותר, עד שתהפוך למשתמט, וללמוד היטב את כל ההשלכות הנובעות מהיותך כזה.

שני המהלכים שעומדים לפניך, לאחר שקיבלת צו ראשון, נשקלו בכובד ראש על ידי גדולי התורה וראשי הישיבות שליט"א, שהורו את דעתם דעת תורה. עם זאת, אתה צריך לדעת את אשר לפניך, ולקראת מה אתה הולך. לשם כך, בשורות הבאות נבדוק את המצב לאשורו, נבין את העומד מאחורי הפסק שאין להתייצב כלל בלשכות הגיוס, ונלמד על כל ההשלכות הנובעות ממעמד ה"משתמט", הסיכונים והאפשרויות.

מהלך 1: התייצבות

אתה בחור עדין, לא טיפוס אמיץ וממש לא מאלה שאוהבים לחולל מהומות. היית רוצה להמשיך בראש רגוע ולב שקט, בלי לעורר בלגן. נראה לך שאולי עדיף להתייצב כדרישת הצבא, ולמעשה - להתחיל את תהליך החיול, עד הרגע האחרון שאז כבר לא תישאר לך כל ברירה מלבד ההכרזה "לכלא ולא לצבא".

בוא ונבחן יחד את שלבי התהליך (אמנם ישנם שינויים מינוריים בין התהליכים בלשכות הגיוס השונות, אך הקו הכללי זהה):

1. התייצבות ראשונה - אימות נתונים וקב"א

הצו הראשון שנשלח אליך, נועד לפתוח את תהליך החיול. אתה נדרש להתייצב בלשכת הגיוס, ושם יערכו עימך אימות נתונים - כלומר, יהיה עליך למסור את כל פרטיך, כמו כתובת, מספר טלפון, טלפון בבית וכדומה. בנוסף, תיערך לך קב"א - קביעת איכות. לצבא חשוב לדעת על יכולותיך הקוגניטיביות, ולכן יערכו לך גם מבחן איי-קיו, שפות, ומבחן דרפ"ר.

2. התייצבות שניה - בדיקות רפואיות

בשלב הבא תידרש להתייצב לבדיקות רפואיות. אתה תעבור בדיקות ראייה, שמיעה ועוד, תקבל שאלון על עברך הרפואי שיהיה עליך למלא, ולבסוף ייקבע לך "פרופיל רפואי", שיקבע עד כמה אתה כשיר לגיוס מבחינה רפואית.

3. התייצבות שלישית - שיבוץ וקביעת תאריך חיול

הצו השלישי, הוא בעצם השלב האחרון שלפני הגיוס בפועל. כשתגיע ללשכת הגיוס ישאלו אותך להעדפותיך בנוגע לבסיס בו תרצה לשרת - מודיעין, טנקים, צנחנים וכו'. בהתאם לפרופיל הרפואי ולקב"א שלך, תשובץ בבסיס וביחידה, וייקבע תאריך החיול.

4. התייצבות רביעית - קביעת פרופיל נפשי

במקרה שהגשת מסמכים המעידים על בעיה נפשית המונעת ממך לשרת בצבא, תצטרך להתייצב שוב, לבחינת מצבך הנפשי. בשונה מהעבר, אז נבחן הפרופיל הנפשי כבר בשלב הראשון, ומי שקיבל פטור על רקע נפשי שוחרר מיד - הרי שכיום הועבר השלב הזה לסוף התהליך. כלומר, רק אחרי שכבר שובצת בבסיס וביחידה ונקבע תאריך החיול, תעמוד לפני קב"ן (קצין בריאות הנפש) שיבחן את כשירותך הנפשית. מה שכמובן, מקשה מאד על קבלת הפטור על רקע נפשי. זאת מלבד החמרת הנהלים בכל הנוגע לקבלת פטורים, כשהמציאות בשטח שהצבא הקשיח עמדות בעניין הזה. קשה מאד היום להוציא פטור.

לסיכום:

אם בחר במהלך של "ראש קטן" ושיתוף פעולה כל עוד הדבר אפשרי, תעבור את השלבים הבאים:

- אימות נתונים וקב"א
- בדיקות רפואיות, מילוי שאלון וקביעת פרופיל רפואי
- שיבוץ בבסיס וביחידה וקביעת תאריך חיול
- במקרים מסוימים: קביעת פרופיל נפשי

לאחר שלבים אלו, אין יותר לאן לברוח. ההתייצבות הבאה היא כבר לצורך חיול בפועל, מה שאתה כמובן לא תעשה. מה שאומר, שהגיע זמן אמת, וכשלא תתייצב בתאריך שנקבע - תוכרז כמשתמט.

וכעת נבדוק:

מה למעשה היית מרוויח לו היית מתייצב עד עכשיו, אם בסופו של יום תהפוך למשתמט?

התשובה פשוטה: שקט. בכל התקופה הזו - שנמשכת זמן לא ארוך בכלל - היית רגוע, המעמד שלך היה חוקי לחלוטין. אמנם, חשוב לשים לב לכך שהצבא מעוניין לקצר את תהליך החיול ככל האפשר, עד לתקופה של 45 יום בלבד - מה שמעמיד את יתרון מריחת הזמן בסימן שאלה.

<<< נעבור לבחון את דרך ההתמודדות השניה >>>

מהלך 2: אי התייצבות

אתה בחור עדיין, לא טיפוס אמיץ וממש לא מאלה שאוהבים לחולל מהומות. עם זאת, ברור שאתה כפוף לפסקם של גדולי ישראל, ואתה גם מבין שבסוף התהליך **בכל מקרה** תוכרז כמשתמט, ולכן אין עניין להתחיל אותו בכלל. קיבלת צו התייצבות ראשון, והתעלמת. מה קורה אז?

1. צו ראשון

קיבלת זימון ראשון ללשכה, ולא התייצבת

2. צו שני

לאחר שלא התייצבת בתאריך שזמנת ללשכת הגיוס, ישלחו לך את אותו הצו שוב, עם תאריך חדש. כשלא תתייצב גם אז, לעיתים ישלחו פעם שלישית ואפילו רביעית, אך בד"כ יעברו לשלב הבא:

3. טלפונים ודואר רשום

מאחר ולצבא אין כל הוכחה כי אכן קיבלת את הצווים, הוא ירצה לוודא זאת. הוא ישלח את הצו שוב, אבל הפעם בדואר רשום ולעיתים אף ינסה להתקשר למספרי הטלפון הרשומים אצלו, לברר מדוע לא התייצבת כנדרש. (בהמשך יפורט כיצד יש להתנהג אל מול ה'נדנודים' האלו)

4. צו מעצר

אחרי שהצבא כבר ניסה את כל האפשרויות העומדות בפניו על מנת לגרום לך להתייצב, ואתה עדיין "עומד במריך", יישלח אליך צו התראה לפני חיול על פי סעיף 12 (יפורט בהמשך). בשלב זה, **אין לשוטט סמכות לעצור אותך**, למרות שהצו מכונה "צו התראה לפני מעצר". המשמעות המעשית הנוגעת אליך היא, שמרגע שנשלח אליך "צו המעצר" חל עליך **איסור יציאה מהארץ**.

אם עוד לא הגעת לגיל 18, עדיין אינך חייב גיוס וממילא גם לא מעצר. עם זאת, מכיון שלא התייצבת כהוראת גדו"י אף לצו ראשון, יחול גם עליך איסור יציאה מהארץ, וכדאי לעקוב אחר המצב החוקי.

5. חיול ע"פ סעיף 12

על פי סעיף 12 לחוק הגיוס, במקרה שלא התייצבת לצו ראשון על אף כל התזכורות והאזהרות, ייקבע לך תאריך חיול בלי קביעת פרופיל, שלא בנוכחותך.

יישלח אליך צו שיעדכן אותך על התאריך בו עליך להתייצב לחיול. **חשוב לשים לב:** מיד לאחר תאריך החיול יורדות הרשומות על איסור היציאה מהארץ באתר של ביקורת הגבולות, אך **איסור היציאה עדיין בתוקף**.

6. נפקד

כשהגיע תאריך החיול (וכמובן שלא תגיע כי מדובר בגיוס ממש) תוגדר כ"נפקד". במשך 21 יום הצבא ינסה להביא אותך ע"י טלפונים ביקורי בית וכו' אך עדיין אין למשטרה הצבאית סמכות לעצור אותך

7. משתמט

לאחר **שעבר** תאריך החיול ולא הגעת ללשכה, הפכת ל"משתמט". **רק כעת** (21 ימים אחרי תאריך החיול) יש למשטרה הצבאית את הסמכות לעצור אותך, ולשוטר אזרחי - להעביר אותך לידיה. ימי ההשתמטות נספרים החל מתאריך החיול. במידה ואכן נעצרת, עד 540 ימי השתמטות (כשנה וחצי) תישפט על ידי קצין.

אם הקצין השופט הוא בדרגת סגן אלוף - כמו ברב המקרים, העונש המירבי שתקבל יהיה 20 יום בכלא. לעיתים מתנהל המשפט ע"י אלוף משנה, ואז העונש המירבי יהיה 30 יום.

8. משתמט פרקליטותי

במקרה שעברו כבר יותר מ-540 ימי השתמטות, תיקרא "משתמט פרקליטותי". יוגש נגדך כתב אישום, והמשפט יעבור לידי הפרקליטות הצבאית. במקרה כזה, אין תקופת מעצר המוגדרת בחוק. עו"ד מומחה יצליח לקצר את תקופת המאסר לחודש עד שלושה חודשים, בהתאם לזמן ההשתמטות.

9. עריקות

לאחר שישבת בכלא וריצית את עונשך, ימי ההשתמטות מתחילים להיספר מתחילה. תידרש להתייצב בלשכת הגיוס לצורך חיול, כשהפעם יינתנו לך 21 ימי ארכה, בהם תיקרא "נפקד". לשוטר שירצה לעצור אותך בימים אלו, תוכל לענות שאתה בדרך להתייצב.

כשיעברו 21 ימים מאז ישיבתך בכלא ועדיין לא התייצבת, תוגדר מעתה כ"עריק". המשמעות המעשית של השינוי בהגדרתך החוקית מ"משתמט" ל"עריק", היא שמעתה לא יתנהל עניינך בלשכת הגיוס אלא **בבקו"ם**.

לסיכום:

כשתנקוט במהלך של אי-התייצבות, תעבור את השלבים הבאים:

- צו לזימון פעם שניה, לעיתים גם שלישית ורביעית
- צו ראשון בדואר רשום, לעיתים גם טרטורים טלפוניים מצד הצבא
- צו מעצר ואיסור יציאה מהארץ
- קביעת תאריך חיול על פי סעיף 12

לאחר שעבר תאריך החיול תוגדר כמשתמט, כנכתב לעיל בנקודות 6-7.

וכעת נבדוק:

מהם היתרונות שבמהלך כזה, של הימנעות מהתייצבות מלכתחילה?

> זמן

בוודאי שמת לב, שהתהליך שעובר בחור שלא מתייצב, ארוך הרבה יותר מהתהליך שעובר מי שכן התייצב. אם תהליך הגיוס הרגיל מתמשך על פני תקופה קצרה, וכמו שכבר הזכרנו - הצבא עושה מאמצים על מנת לקצר אותה יותר ויותר, הרי שעד להוצאת צו 12 (חיול ללא קביעת פרופיל) יכול לעבור פרק זמן של קרוב לשנה. בזמן הזה אמנם ייתכנו טרטורים מצד הצבא - אך אין לך מה לחשוש ממעצר.

< חוסר סמכות משפטי

סעיף 55 בחוק השיפוט הצבאי קובע כי **צו 12 יחול רק במקרה שהצבא יצר קשר עם המלש"ב**. כל עוד שלצבא אין הוכחה שקיבלת את צווי ההתייצבות, אין לו סמכות להוציא צו 12, ואם הוצא - אין לו תוקף חוקי. כמובן, במקרה שהתייצבת - לא תוכל לטעון שלא קיבלת את הצוים, בעוד שאם לא התייצבת, יהיה לצבא קשה מאד להוכיח שאכן יצר עמך קשר. ואם צו 12 הוצא שלא כדין - **אין כל סמכות חוקית לעצור אותך**. דבר שיתבטא היטב בבית הדין הצבאי ובמספר ימי הענישה

< חוסר ידע

מלבד הסמכות החוקית, מעשית קשה יותר לעצור בחור שלא התייצב. אם לא הגעת להתייצבות ראשונה, הווי אומר שהצבא לא ערך מולך "אימות נתונים". משכך, אין לצבא מידע מדויק איפה אתה מתגורר בפועל, מהם מספרי הטלפון הזמינים שלך ושל הוריק, וממילא קשה יותר למצוא אותך.

< ריחוק פיזי ורגשי

אתה מתפלל כל יום בברכות השחר "ואל תביאני... ולא לידי נסיון". הצבא מחוייב בהוראת בג"ץ לגייס את בחורי הישיבות, ולכן משקיע מאמצים מרובים בפתיחת מסלולים ייעודיים ופיתויים שונים. הגייסים - הן המראיינים והן אלו שמסתובבים בחוץ-עברו הכשרה מיוחדת כיצד לפתוח בשיחה עם בחורי הישיבות שמגיעים להתייצב, כיצד ליצור רושם אמין ודורש שלום ואף ליצור קשרי ידידות אישיים. אחרי הכל, מדובר בבחורים בגילך, שיכולים להיות נחמדים ונעימי שיחה, והם יעשו הכל כדי "להוכיח" לך עד כמה הם שומרי תומ"צ בהידור בתוך הצבא. גם אם תהיה חזק ותזכור שכל זה רק מצג שווא שתכליתו לתעתע בך, קשה להישאר באותה רמת ריחוק מהצבא - אחרי שפטפטו איתך, התעניינו "איפה אתה אוהז בלימוד", ובאופן כללי הרגשת שם טוב ונעים. וכשתחוש את הריחוק מתערערת, פוחת גם הכח לעמוד כנגד. אתה, שעומד לפני מלחמה מול הצבא, חייב את העוז והכח להילחם ולנצח. כשאתה נמנע מלהתייצב, אתה שומר על עצמך רחוק כמטחוי קשת גם רגשית, ובכך בעז"ה אתה שומר על אש המלחמה.

< מאמצי הצבא

מלבד זאת, הדעת נותנת, שאחרי שבחור התייצב והצבא כבר שיבץ אותו ביחידה מסוימת, לא יותרו עליו בקלות. הרי ברשומות הצבא כבר מופיע שפלוני משובץ ביחידה איקס, במילים אחרות - הצבא "בנה עליו" כחלק מכח האדם. הנסיון גם הוכיח, כי הצבא השקיע יותר משאבים בלכידת משתמטים שכבר שובצו, לעומת אלו שחילו ע"פ צו 12.

< סינון החלשים

נשתמש במילותיהם הקדושות של גדולי ישראל שליט"א

"בעת הזאת ולאור המצב, הדבר ברור שכל התייצבות בלשכות הגיוס אסורה עפ"י התורה, ומהווה סכנה עצומה באשר משמעות ההתייצבות שם היא התחלת תהליך גיוס ו'חיול', ונתנית טרף לשיניהם שמבקשים לזהות תלמידים בעלי אופי חלש כדי לנסות לגייסם, ולהסיתם ולהדיחם מדרך ה' ח"ו"

< מאבק ציבורי

יתרון אחרון וחשוב מאד לאי ההתייצבות, הוא המאבק הציבורי. אתה, בחור יקר, מנסה לחשוב מה מתאים לך יותר, איזה מהלך ישתלם לך, כיצד כדאי לך לנהוג - אבל אתה חייב לזכור, שאתה לא בודד. לא מדובר פה במאבק אישי שלך מול הצבא, כי אם במאבק נרחב של הציבור החרדי כולו מול רשויות השלטון. במלחמה כזו, אין ספק שללכידות ולקו הברור יש משמעות רבה. דע לך, כי בכל מהלך שתבחר, אתה משפיע על הציבור כולו. אתה אמנם צעיר, אינך ממקבלי ההחלטות, אבל יש לך אחריות! האם הציבור החרדי יעמוד בקו תקיף ונחוש, בלתי מתפשר, מול רשויות הצבא, או שיתגלו סדקים בעמדה הזו? **בידיך הדבר!**

כעת, אם נשווה את ה'יתרון' שבהתייצבות, לבין היתרונות הרבים שבנקיטת המהלך של אי-ההתייצבות, ברור שמהלך כזה עדיף עשרת מונים על פני השקט הרגעי שיימשך פרק זמן קצר, שלאחריו תמצא את עצמך במצב הרבה יותר גרוע.

זאת, כאמור, מלבד העמדה הבסיסית של דעת תורה, כי אין לשתף פעולה עם רשויות הצבא כלל.

"הבנתו", אתה מסכים בהנהיגן ראש. "בסדר, אני לא מתכוון להתייצב ויהי מה.

אבל היינו, מה אני אמור לעשות כששטר יצור אותי במהלך טיוח הבין-הצננים?
כשתבוא מטרה צבאית ל"ביקור נימוסין" בבית?
ובכלל - איך אתמוצצ במצב, בבית המשפט, בבית הכלא?
אני לא מבין בזה, גם אבא שלי לא, אנחנו משפחה לא מוכרת ולא מקשרת לעסקנים...
איך נצד מה לעשות?"

השאלות הללו והדומות להן, באות במקום. הבלבול וחוסר הוודאות מציפים את הדאגה והחשש מפני הבאות, ולא לחינם.

קשה להתנהל ב"עיניים עיוורות", בלי לדעת מה צפוי לקרות ברגע הבא.

בדיוק לצורך זה הוקמה ע"י מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א "אגודת בני הישיבות", האגודה מתחייבת לכל בחור שינהג כפי פסקם של גדולי ישראל שליט"א ולא יתייצב בלשכות הגיוס, למעטפת משפטית מלאה, עם עורכי דין מהשורה הראשונה ועסקנים בעלי נסיון.

אגודת בני הישיבות: 02-31-32-140

כללי הזהב

שיעמדו לצידיך בעז"ה בכל היתקלות עם הצבא וגרורותיו:

1. כמו שכבר נכתב, על פי חוק, צו 12 (על פיו תחולל שרירותית לאחר שלא התייצבת) חל רק במקרה שהצבא יצר קשר עם המלש"ב. משכך, הכלל החשוב והבסיסי ביותר הוא לא ליצור קשר עם הצבא בשום שלב. ונפרט:

- אין לענות לטלפונים מטעם הצבא
- אם כבר ענית בטעות - או אחד מבני משפחתך - יש להגיב שהנמען אינו בבית וא"א ליצור איתו קשר, או להשמיע רשרושים בקו ולומר שאינך שומע וכן על זה הדרך, ובשום אופן לא למסור פרטים. כמובן שלא להתקשר לברר בעניין הצווים.
- חשוב מאד - תנקוט בכל תירוץ שעולה בדעתך למה לא הגעת "הייתי חולה" "נתקעתי בפקקים" וכו' אך לעולם אל תאמר שאינך משתף פעולה, זה עלול לסבך אותך בהמשך וכפי שנכתב.
- אם קיבלת צו בדואר רשום - לא לקחת את הזימון!!
- במקרה שאינך מתגורר בבית אלא בפנימית הישיבה, או בכל מקום אחר - הטוב ביותר הוא לבקש מבני המשפחה שלא יעדכנו אותך כלל עם בוא הצווים, כך שבאמת לא תדע עליהם, וגם תחסוך לחץ מיותר.
- במקרה שתיעצר, תהיה לעו"ד של האגודה אפשרות לטעון בבית המשפט שלא קיבלת את הצווים, ומשכך אסור היה לצבא להוציא צו 12, וממילא לא היתה לו סמכות לעצור אותך. המציאות הוכיחה שביית המשפט מתחשב בטענה זו.

2. מהרגע שקיבלת התראה לפני חיול ע"פ סעיף 12, חל עליך איסור יציאה מהארץ. אתה עדיין לא חייב במעצר, אך חשוב לשים לב: **איסור היציאה מהארץ לא מתבטל, גם אם הוא לא מופיע ברשומות אתר ביקורת הגבולות, ואין לסמוך על המידע של משרד הפנים!**

3. החל מתאריך החיול, הינך חייב במעצר ע"י המשטרה הצבאית. שוטר אזרחי שיעצור אותך לבדיקה שגרתית צריך על פי חוק להעבירך לידי המשטרה הצבאית, אולם המציאות הוכיחה, כי במרבית המקרים השוטרים מעדיפים להתעלם ממי שנראה כבחור ישיבה בחזותו החיצונית.

• למשטרה הצבאית אין סמכות לפרוץ לבית. משכך, במקרה ובאו לעצור אותך בבית, **אין לפתוח להם את הדלת.** ואין צורך לחשוש מפריצה. מה שכן, מומלץ להחשיך את הבית ולא להגיב, וכן חשוב לוודא שהדלת נעולה, כיוון שהם תמיד מנסים ללחוץ על הידית.

• במקרה שהמשטרה הצבאית מגיעה הביתה, צור קשר מייד עם מוקד החירום של אגודת בני הישיבות הפעיל 24 שעות ביממה. הנציגים ידריכו אותך כיצד לפעול, והאגודה תקשר אותך עם עו"ד ותעניק את כל הליווי הנדרש.

4. במקרה שכבר נעצרת, **זכותך לשמור על זכות השתיקה** עד שיתנו לך להיפגש עם עו"ד מטעם אגודת בני הישיבות. נצל את הזכות הזו, חבל לדבר כשאינך יודע אלו מילים מתוך מה שתגיד ישמשו לרעתך!

• חשוב מאד! להתעקש על עו"ד מטעם האגודה. אמנם המדינה מעמידה לרשותך עו"ד מהסנגוריה הציבורית, אך הענישה הוחמרה מאד. עו"ד מנוסה יוכל להוציא אותך בענישה קצרה מאד לעומת עו"ד מטעם הסנגוריה הציבורית.

• גם לאחר מתן גזר הדין, באפשרותך להגיש ערר ובקשה להמתקת העונש. כמובן שחובה להתייעץ עם העו"ד בכל שלב.

• נכנסת לכלא? אשריך! זכית להיתפס על דברי תורה! **גם בכלא אתה יכול וצריך לעמוד על זכויותיך**, הן הרחוניות והן הגשמיות. פירוט זכויותיך בכלא, הכללים וההתנהלות בבתי הכלא השונים יבוא בעז"ה בחוברת נפרדת.